

Numerul 29. Grădeea-mare 20 iulie (1 august) 1897. Anul XXXIII.

Essa dumineca. Abonament pe an 8 fl., pe 1/2, dean 4 fl., pe trei luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei

Pescarul.

I

Parșisem cu trenul accelerat din orașul meu natal, pentru a me reîntoarce la Paris, unde eram atașat ca secretar la ambasada statului nostru.

Întrai într'un vagon de clasa I, în care din norocire me aflam singur. Profitai de astă singurătațe și me culcai. Somnul meu nu fu întrerupt, decât la șese ore sara, ora prânzului, când veni conductorul să-mi spue, că conform ordinului meu spusese, să-mi reserve un loc în vagonul restaurant și că ar fi timpul să merg să mi-l ocup.

Me sculai. Me uitai împrejurul meu și după ce me convinsesi, că încă tot nu aveam nici un tovarăș de călătorie, începui să me dichisese în oglindă. În urmă, me inspecțai de sus până jos, și după ce remăsei cu totul mulțumit de găteala mea, pornii spre restaurant.

Acolo, luai loc la o masă de doue persoane, care-mi fu indicată de garçon.

Unul din locuri era deja ocupat de un domn, care părea a medita, a moțai, sau mai știu și eu ce, de oare ce amândoue coatele îi erau rădămate pe masă pentru ca să-și poată propti capul în mâni.

La început nu-i dădii nici o atențiune, căci onorabilul domn nu gășise de cuviniță a responde la salutul meu, pe care eram foarte sigur că-l vedeșe.

După câteva minute ni se servi supă. Veemul meu făcu un semn negativ din cap, că nu-i trebuie. Atunci începui să-mi schimb părerea, ce-mi formasem la început despre dânsul și creștii a ave în fața mea un bolnav sau un om nenorocit. Me căștii să-l observ cu deamăruțul, din cauza mânilor înșe nu puteam vedé mult. Cu toate astea, de la un timp mi se păru,

că-l aseamén cu o persoană cunoscută, nu șciam înșe cu cine.

Din ce în ce ținuta lui devenia mai molatică așa, că în urmă ajunsese să-mi închipuiese că aveam în fața mea un om aproape idiot.

De odată îi scăpa cotul drept de pe masă și de ți se grăbi să și-l repue la loc, totu; îmi fu de ajuns, ca să recunose în tovarășul meu de masă pe un fost camarad al meu din gimnasiu, pe care nu-l mai vedesem de ani de zile. Aduședun-mi aminte, că fusese în tot dăuna un infumurat, nu șciam acum, dacă nu cumva me recunoscuse și se făcea numai că nu me cunoșce. Me hotărî dar că aștept fără să fac nici o încercare de a-i da cunoșcință. Așteptarea nu-mi fu prea lungă. Tovarășul meu început de-odată să se frece la ochi ca

DR. GEORGE POPA

după somn; apoi îndreptă o privire plină de dispreț spre mine, care înșe, la moment ce me recunoscuse, se schimba într'una de mirare. Me mai privi încă câteva secunde, apoi exclamă

— Dacă nu me înșel, sîn în fața mea pe dl Marius S... fostul meu camarad de gimnasiu.

— Tocmai așa, — fu răspunsul meu, — și mie-mi

pare a recunoaște în d-ta pe dl conte Vladimir de *.*.

— Foarte adevărat, — țise contele, — și dacă voești, aș dori să lăsăm la o parte conveniențele și să ne ținem pe nume, adică cum obișnuiam să ne ținem când eram pe băncile școlii.

— N'am nimic în contra.

— De și nu ne-am vădut de mari de ani, — țise Vladimir, — te-aș fi recunoscut dintr'o miie. Singura deosebire în figura ta e, că acum ai mustați și când ne-am vădut pentru ultima oară, nu aveai. Nu cred că ți s'a întâmplat tot astfel cu mine. — adoaga el.

— De voești să fiu sincer, trebuie să-ți mărturisesc că te găseșc foarte schimbat. Ce te-a schimbat astfel? sigur vre-o boală, sau nenorocire.

— Nici una din doue.

— Atunci poate vre-un amor nefericit?

— Și mai puțin. Schimbarea provine din nemulțumirea și desgustul ce găseșc în viață.

— Bine, nemulțumirea înseși și desgustul totuș trebuie că provin din vre-o cauză binecuvântată.

— Se poate! Eu înseși nu știu cum să botez acea cauză.

— Poate că lucrurile ți-or fi mers în totdeauna prea mult gaitan și tocmai de aceea ați nu mai găsești plăcere în nimic.

— Posibil. Unde te duci? adaoga el.

— La Paris. Dar tu? Călătorești în afaceri sau numai din plăcere?

— Nici în afaceri, nici de plăcere.

— Ce fel de răspuns o mai fi și asta; ȕeu, pe legea mea, că nu înțeleg nimic din răspunsurile tale!

— Te cred, — țise Vladimir, — de oare ce nici eu nu mai înțeleg ce voești!... Am plecat d'acasă cu urlitul în inimă; mi-am luat lumea în cap; me voi duce poate chiar până la sfârșitul pământului.

— Bine, dar trenul nu merge până la sfârșitul pământului, prin urmare, unde ești hotărât să te scori mai întâi?

— Înainte de-a te fi întâlnit nu aveam nici o decizie, acum poate să te însoțesc până la Paris.

— Ce ai studiat după terminarea gimnasiului, Vladimire?

— Din toate și nimic.

— Ca toți aceia cari au prea multă avere, — răspunsei eu.

Vladimir nu mai răspunse nimic și păru că recade din nou în starea de mai înainte. Acum având figura descoperită, putui vedea în ea expresia unei nemulțumiri groaznice.

După câteva minute de tăcere, spuse garçonului, — într'un ton de tot arrogant, — să-i aducă o cafea.

Nu me putui abține; îl întrebai pentru ce întrebuințază un asemenea ton cu un biet om, care nu-i făcuse nimic, ci din contra se purtase în tot timpul mesei, cât se poate de cuviincios față de noi.

— Ah! mon cher ami! felul ăsta de oameni sânt învățați numai cu astfel de limbagiu; altul nici nu înțeleg.

— Învețați? — țisei eu.

Simții în mine un desgust teribil față de fostul meu camarad, și numai cu mare greutate me abținui de a nu-i asvărli cafea în cap, pe care tocmai i-o servia bietul garçon.

(Va urm.)

A. SANDA.

Al teu farmec . . .

*Al teu farmec nu-l incap
Nici gândirea, nici curvătul;
Și de-atăta frumusețe
Vrednic nu-i întreg pământul.*

*Ești minune rătăcită
Pe-a vieții tulburii unde;
Și de mila-aș vro' la pieptu-mi
A te stringe și-a te-ascunde.*

*Colo 'n piept se sbate-nu suflet,
Și eternul chin îndurată,
Că-i străin în lumea asta,
Ca și 'ntreaga la faptură.*

GEORGE MURN

P a r m e n o .

Comedie în 5 acte de Publia Terențiu Africanus

(Urmare.)

Scena VI.

PITIAS ese. PARMENO.

PITIAS.

Nimic nu mi-a plăcut
De când sânt eu, mai bine, decât când am vădut
Pe Laches, zăpăcitul, intrând ca o furtună.
Eu singură și 'n taină, rideam ca o nebună.
Căci eu șcieam ce-i doare pe bietul caraghios.

PARMENO.

Ce-i asta, coțofano? Ce riți așa voios?
Ei, ce? Nu taci odată?

PITIAS.

Mor! Mor de ris.

PARMENO.

Spuți glume?

PITIAS.

Eu n'am vădut, Parmeno, de când sânt eu pe lume.
Om prost, nebun și capiu, și nici n'oi mai vedea.
Ca tine! Ah, ce riset!... Dar bine, se putea
Să-mi crești tu mie toate? Și eu mai înainte
Grozav țineam la tine, creșându-te cuminte,
Când colo — tu un capiu! Și draclul mi te-a pus
Să ne trimiți tu ghiujul în casă? Eu ți-am spus
În glumă de Cherea . . . nu-ți ajunsese ție
Mustrarea pentru fapta cea plină de prostie
A bietului Cherea, acum te-apuci să spui
Bătrânului? Parteno, de-ai ști tu nutra lui!
Când și-a vădut băiatul în hainele acelea!
Tu singur îți faci reul! De-acum găseșc-ți pielea.

PARMENO.

Ce spui, nerușinat-o? Tu m'ai mințit, și-ți vine,
Canalie de față, să riți acum de mine?
Crești tu că-i vitejie pe-un om să-l chinuești?

PITIAS.

Așa cred.

PARMENO.

Și că asta tu n'ai să mi-o plătești?

De sigur nu.

PITIAS.

PARMENO.

De sigur? Din partea mea și-e plata.
Eu singur îmi voi face cu tine judecata.

PITIAS.

O cred, dar mi-este teamă, că prea o să amâi
Pedeapsa! Hei, pe tine te văd eu mai întei
Pe cruce, țopărlane! Pe tine, care 'nșeli
Pe-un tiner la rușine, și-l bagi în tîrgueli
Scârboase, iar la urmă spui tatălui seu toate!
Ei amândoi, băieții — fii sigur tu, nepoate —
Vor da exemplu 'n lume! Tu potea mi-ai făcut,
Și-acum și-o fac eu ție! atâta doar am vrut.
Și-acum te las.

PARMENO.

Se poate să veji un prost mai mare!
Ca un guzgan în cursă, prin propria-mi tradare.
Me spânzură bătrânul; de acum s'a isprăvit.

Scena VII.

TRASO. GNATO.

GNATO.

De geaba! Ce speranță, ce scop am urmărit
Venind pe-aici. Ei, Traso, eu n'am nici o știință.

TRASO.

Ce vreu? Această frunte s'o plec cu umilința
Iubitei mele Tais, s'ascult a ei porunci.

GNATO.

Atâta vrei?

TRASO.

Heracles și Omfale. Atunci
De-a fosti Heracles vrednic, de ce n'ar fi și-acuma?

GNATO.

Exemplul teu îl laud. Dar vrei — permite-mi gluma —
Să văd pe comandantul cel vrednic sub pantof?
Dar uite, colo 'n ușe, ce dracul —

TRASO.

Ah!

GNATO.

Și of!

TRASO.

Sunt mort! Ce văd? S'o rupem la fugă —
Nu l-am vădut pe-aicea! Și cine-i el? Ce cată?
Ce-o fi avînd de sare tot sus de la pămînt?

Scena VIII.

CHEREA, PARMENO, cei de sus.

CHEREA.

Voi oameni și prieteni, vădut-ați pe pămînt
Un om să aibă parte de-atîta fericire?
Hai, chiu și vival! Deii au și de mine știre!
Puterea lor întreagă o văd! Și vreau să joc,
Că-mi vine dintr'odată așa de mult noroc.

PARMENO.

Ce boală rea mi-l poartă?

CHEREA.

A, iacă-mi frațiorul.
Iubitul meu Parmeno, ah vino, tu isvorul

Norocului! Pamfla e fată-ateniancă,
Șcii tu? Și nu e roabă! Și e și cetățeancă,
Șcii tu?

PARMENO.

Șcii tot.

CHEREA.

Mi-e dragă! Și că me 'nsor cu ea,
Șcii tu?

PARMENO.

Cuminte lucru! Frumos, pe legea mea!
Ei, brava!

GNATO.

Șcie dracul, ce-i asta!

PARMENO.

La moarte — M'asteptam

CHEREA.

Ah, Parmeno, ce voce bună am!
Iubirea mea, iubirea, tu, tu ai consacrat-o.

PARMENO.

Perfect! ție și eu, brava!

TRASO.

Ei, ce sînt astea. Gnato?

CHEREA.

Și-atîta sînt de vesel, că Fedrias și-a dat
Iubirea lui pe față, și tata s'a împăcat
Cu Tais! Și-a primit-o în casa noastră tata!
De-acum facem o casă, și e 'nvoită fata
Să stea de-acum sub scutul lui Laches.

PARMENO.

Bine.

Dar Tais de-ați renunțat la toate și-apariție
Lui Fedrias cu totul?

CHEREA.

Mai vrei și explicații?

PARMENO.

Ei brava, asta-i bună! De-acum pot da pe scări
Pe Traso, pe soldatul.

CHEREA.

Tu du-le și vestește

Lui Fedrias de toate.

PARMENO.

Eu plec.

CHEREA.

Te rog, grăbește.

TRASO.

Convins ești, Gnato, spune, convins ești, că-s pierdut
Pe veci?

GNATO.

Eu văd prea bine, dar ce e de făcut?

CHEREA.

Ah cine o să-mi fie mai tare laudatul?
Întîiu eu ce să laud? Pe cel ce-mi dete sfatul?
Pe mine, că 'ndrăsnisem să 'nceer? Pe tatăl meu,
Că fost în toate bune? Ori deii? Dar un deu
E și norocul nostru, și-acest noroc 'arală
Așa de bun și darnic cu mine dintr'odată!
O, Jupiter, păstrează-mi norocul neschimbat!

(Fisa va urmă.)

Georga Coșoc.

Mâna ei.

(Sonet, după Armand Silvestre)

O! mână mitlică, atât de scumpă mie,
Și albă, — fuly de neaună de soare nezărit,
Corală luminoasă de erin, de iasomie,
Atât de dragălașă și dulce de iubit.

Me lasă de pe tine să sorb cu bucurie
Uitarea griji d'astăzi, de mâni, necontenit:
Caci după cum, în mare, e scris un riu să vie,
Spre marea fericirii viața mi-ai pornit.

Tu, care-ai pus sub ochii-mi goliți de-ori ce imagini,
Speranțe simbioare, pe crule disperări;
Tu, mână dragăstoașă, ce-ai șters alăteia pagini

Din viața mea cea plină de chin și de ostări. —
Ești steaua-mi călăuză, A mele sărutări
În' ele poartă focul iubirii fără margini!

N. RADESCU-NIGER.

Arta (în special drama) și morala.

(Fine.)

Dispozițiunile sufletesci produse în noi prin gustarea artei, ne nobilizează indirect, ne fac altruisti, și deșteaptă în noi interes față de binele oibtesc.

În sensul acesta se pot numi poezii și artiștii pionierii culturii omenești.

Deja mai sus am avut ocasiunea a observa, că sentimentele morale, produse în noi prin artă, carinabilează omenimea, nu trebuie confundate cu cele evlavioase. Aici nu e vorba de morala creștinească, de aceea morală, care culminează în învingerea părții noastre sensuale prin cea spirituală, pentru că dacă ar fi de aceasta vorba, atunci afară de opurile strict bisericesci himne, psalmi etc. nici un alt op n'ar putea avea influința aceea indirect-morală, care însoțește plăcerea estetică.

Afară de morala aceasta mai există încă și o altă morală, care nu isvorește ca cea dintâiu din spirit, ci din predispozițiunea trupescă-spirituală a ființei om.

Prin continuu eșeriții în fapte bune și morale, prin dădarea a supune faptele noastre severei critice a minții, se desvoaltă în om un simț moral, un comun sens individual, care în cele mai multe cazuri, când e vorba de a judecă între sensual și spiritual, află calea cea bună și morală și fără premergătoare aprobare a spiritului nostru. Știm și simțim ce e bun și moral, pentru că așa ne-am obișnuit și acest obicei a devenit o a doua natură a noastră.

Aceasta morală, măsura și dătătoare de ton în artă, o numește Volkelt, *morala estetică*.

Aceasta morală cauzată, că nu ne acoperim

ochii în fața unei Aphrodite de Praxiteles, nici ca să parăsim teatrul, când se prezintă „Ehré” de Sudermann sau altă dramă. Această morală aruncă atâtă farmec și lumină asupra vieții vechilor elini, de care ce la ei, după cum ne arată și noțiunea „Kalokagathia”, ocuparea cu creațiunile artistice și plăcerea estetică servia de un important factor al moralei estetice. Oupărea serioasă și cultivarea frumosului a sădit în ei un interes viu, un simț, un dor față de tot ce-i bun și nobil.

Aceasta morală are chiar și asupra culturii generale o influință binefăcătoare, prin aceea, că arta ne educă, ne învață a ne bucura de cei-bun și nobil, a abandona egoismul și a îndura suferințele cu abnegațiune.

De multe ori nu e în stare mintea să-și supună șișei sensurile și în casuri de aceste, sevrășește acest serviciu morală estetică.

Morala estetică produce în om o harmonie sufletească și aceasta harmonie a inimii o transpune omul și asupra societății în care trăeșce și astfel contribuie la buna înțelegere, la harmonia socială.

Arta e intermediator între spirit și natură și cea mai perfectă formă, în care se manifestează tot ce-i omeneșc.

Toată influința moralisătoare a artei e pentru aceasta un ce secundar și nici odată *tendență*, *întă* sau *principiu*.

Din cele espuse am văduț, că a fost un timp, când morala avea în artă mare trecere și se pretindea de la artă educațiune morală. Aceasta era o cerință isvorită din necunoașterea legilor artistice. Timpul modern a făcut înse și cu privire la studiarea și cunoașterea legilor artistice un mare progres și astăzi aprețiam raportul dintre artă și morală altcum, decum îl aprețiau cu un secol înainte. Recunoașcem și noi, că implicit, tacendo și indirect și astăzi are arta influință moralisătoare; recunoașcem dreptul moralei de a pretinde, ca și arta, ca ori și ce manifestațiune omenescă, să respecteze legile morale; permitem chiar, că în timpuri, când morala ar decăde atât, încaț religiuinea și tot ce e sfânt n'ar mai ave nici un preț în ochii oamenilor, arta are dreptul a-ș ridică vocea, îndeeșebi pe scenă și a reluptă drepturile moralei și respectarea ei; dar la nici un cas nu putem admite, ca arta și în special drama să moralizeze fără scop vedit și cu intențiune, cu dorința de a moralisă și a face lumea mai bună, decât e.

Poetul dramatic nu e îndreptățit să propovăduiască de pe scenă morala, dacă nu voeșce ca opul seu să-și piardă adevărată valoare estetică. Ori ce moralisare intenționată e contra legilor artistice și mieșorează sau nimiceșce total valoarea artistică a creațiunii de artă.

Drama și în general arta să nu *rateme*, dar nici să nu *propovăduiască* morala!

Și iată, doamnelor și domnilor, v'am întreținut poate prea lung discutând raportul dintre morală și artă, mai ales în căt priveșce drama; am criticat dramele care ar voi cu intențiune să moralizeze și acum me trezesc, că am criticat ceva, ce — durere — la Români, am pute dice, nici nu există. Încheiu deci, cu dorința ce o presupun în inimile dvoastre: să dea Dumnezeu ca în curând să existe!

Dr. Ioan Burza.

DE LA CAMP

La geam...

Perdută stai la geam privind.

O lene te cuprinde,

De câte nu-ți mai trec prin gând

Și fața și se-aprinde.

Pe spate-ți undele de pîr

În negru val se răsăd,

Ai tot ce ochii lumii cer,

Esti cadră de frumoasă

Din rîntul sîrii, ca un deu,

Aștepți să se desprindă,

Iubitul sufletului teu

Și lin să te cuprindă.

Când ochii lui s'alași te-ajung

Cu 'ntreaga lor răpae,

Tu fugi ușoară ca un faly

Sburdalnic prin odar.

Prin trup te sngeta-uni fior,

Și inima și-o strîngi,

Simțesci că lacrimi te 'mpresor,

Dar nu știi de ce plîngi...

Te culci cu gândul abătut,

Și 'n aer lung privești,

Și n'ai astîmpăr un minut,

Dar nu știi ce dorești...

VASILE MESTER.

Radu de la Afumați.

Dramă istorică în 5 acte.

(Fine.)

ANA. De ce chinuri te-am scăpat eu, tată?

DRĂGAN. Mări... foarte mari! căci de l-ai fi iubit, amîndoi eram perduți!

ANA (zguduită). Perduți?!

DRĂGAN (vesel). S'a trecut... Acuma când știu că inima ta e sănătoasă și întreagă... că în ea nu se adăpostesc decât dragostea părintească și cinstea neștirbită... O! acum pot să-ți spun în bună pace totul...

ANA (cu frică). Ce-mi ascunși tu, tată?...

DRĂGAN (vesel). Ce ne pasă nouă că Vlad e să se însoare cu o Domniță streină. Nu-i așa? Ano?... Să-i fie de bine! (Se plimbă vesel și ușorat.)

ANA (alergând după el și apucându-l de braț). Nu-i adevărat, tată... nu poate fi adevărat.

DRĂGAN (opriindu-se, și ca în sine). Îl iubește oare?

ANA (încetă). Spune-mi că nu-i adevărat, tată...

DRĂGAN. Ba se 'nsoară... dar, ce ne pasă nouă?!

ANA. Nu se poate, tată... El nu minte...

DRĂGAN (tagruit). El? cine?

ANA... Mi-a jurat credință de-o mie de ori... și... Vlad nu minte...

DRĂGAN (cu ochii mari... cu gura întredeschisă se da îndrept către ea spaimă la Ana). Am auzit-o eu bine? — Ce neagră prăpastie mi se arată înaintea ochilor... Ano! și-a jurat el credință? el?...

ANA (cu exaltare). Vlad nu minte... Tată! Cum ai auzit? cine și-a împărțit neadeverul acesta? Cine te-a mințit așa de grozav? Ori ai vrut să me încrezi? ori ai vrut să-mi smulgi, așa far de milă, taina ce-ți ascundeam? (Căzînd în genuchi) Iată că-ți mărturisesc tot... tot... dar îndură-te de mine, tată, și spune-mi că nu e adevărat...

DRĂGAN (adînc îndurerat). Ano! și te-ai încrezut tu... cu totul în cuvîntul lui?... Cu totul?!

ANA. Ca într'un cuvînt dumnezeesc!...

DRĂGAN (căzînd pe scaun). Ah!... (recoperindu-și fața). Necinstit!...

ANA (rîrîndu-se și îmbrățișându-și genuchii). Ți-am mărturisit tot... spune-mi că nu-i adevărat... că m'ai ispitit... tată!

DRĂGAN (tot cu fața în mîni). O viață perdută...

ANA (în plîns). Sînt greșită foarte cătră tine... Greșită foarte... vinovată cu capul... dar atât de dulce îi e graiul... privirea lui e așa de caldă și serenă... el nu minte!... Îl iubește mai presus de orice. (Mișcîndu-se convulsiv). Și el me iubește... da tată... me iubește până la moarte... mi-a jurat-o cu ochii uși de lacrimi... Vlad nu va iubi nici odată pe alta... nici odată... Tată... Iată spune-mi că m'ai ispitit... da-mi înapoi fericirea... da-mi viața... (Ridicîndu-se repede și cuprînd capul cu amîndouă mîinile). Djeule... imi vine să mor... simt că mi se clătîină scaunul minții... (Se întoarce spre Drăgan). Spune-mi că nu-i adevărat... tată!

DRĂGAN (se ridică amenințător). Cu sîngele lor vor plăti amîndoi (merge la usa din dreapta și strigă). Hei, să vie cineva! (Un servitor vine). Mergi de cheamă grabnic pe vornicul Neagoe! (Servitorul se duce).

ANA (strigînd). Nu chemă pe Neagoe... nu te da cu vîndătorii...

DRĂGAN (neascînd). Nu-mi rămîno decît rîs-bunarea...

ANA (machinal). Rîs-bunarea?

DRĂGAN. (afară din sine). Totul e întinerie înaintea mea... Nu voiu să știu de nimic... Nu mai sînt al nimîruui... decît al furiei mele... (Mergînd furios). Eu necinstit... ea aruncată în noroiu... Ah! Acelaș cușit îl voiu înfige și în inima unuia și în a celuilalt...

ANA (flucînd ochii mari și cu glas tacet). În inima cui?

DRĂGAN (cătră Ana). Aș da șaptezeci de vieți să-i am aici... să-iucid cu mîinile mele... (Rîsînd) pe amîndoi de-odată... aici sub ochii tei... ca să gusti și tu din dulceața cea arștoare și urigaye a rîs-bunării...

ANA (tremorînd). Pe cine?.. sîngele cui?..

DRĂGAN. Și pe fu și pe tată...

ANA (gemînd). Pe Vlad?...

DRĂGAN. Da și Vlad și Radu trebuie să moară...

ANA (șipînd). A! (repeziindu-se se la Drăgan). Vlad ucis de mîna ta? Nu... eu die nu! Vlad e nevinovat... eu sînt vinovată... sînt o pîcătoasă... te-am necinstit... calcă peste mine cu picioarele... Vrei sînge? Iată... (arătîndu-și stîna). ucide-mă!...

DRĂGAN. Cum? necinstită... disprețuită și inima ta nu se revrîtește împotriva ticălosului? Te-a pîrșit!...

ANA. Eu sînt vinovată... (dăd iar în genuchi) eu... numai eu!... Nu me poate pîrșii!...

DRĂGAN. Se 'nsoară, nonocrito!

ANA. El me iubește... mi-a jurat... me iubește până la moarte!...

DRĂGAN. Cum? Ano... cum?... Însurându-se să te iubească?! Dumnezeule! N'ai nădărdit tu să-i fi soție... gândit-ai tu să-i rămâi numai iubită?... (Acoperindu-și fața.) Ah!

ANA (șovăind) Tată! tată!...

DRĂGAN. (dându-se înapoi și cătând cu dispreț la Ana.) Suflet căzut... Alta ar fi răpit cel dintâiu junghiu și l-ar fi implantat în...

ANA (tipând) Nu sfârși... inebunesc... Ah! de ți-ar ajunge sângele meu!...

Scena VI,

DRĂGAN, ANA și NEAGOE.

(Neagoe intră pășind încet. — Drăgan obidit șade pe lașiță. — Ana cu mâinile împreunate și cădute cu capul înclinat pe sin e ca într-o stare de prostrație. — Neagoe privește la ei și zîmbește mișămit.)

NEAGOE (cătră Drăgan.) Te-ai încredințat, prietene?

DRĂGAN (tresărind se ridică.) Neagoe... fă cu mine ce voești... Ți urmez cuvântul și voița ca un rob... Dă-mi capul lui Radu... Dă-mi capul lui Vlad...

ANA (abia șoptind și încetă.) Tată, e nevinovată Vlad... Nu face așa păcat de moarte... cu... (Cade leșinată.)

NEAGOE. Șciam eu bine, Drăgane, că erai un om cinstit... lată cum ți-au resplătit ei dragostea ta și credința.

DRĂGAN. (cătând la Ana.) Resbunare pentru ea... resbunare pentru mine...

NEAGOE. Jură că me vei ascultă în totul și-ți răgăduesc a-ți astempăra repede resbunarea...

DRĂGAN (întinzând dreapta peste Ana.) Jur!

(Cortina.)

IOAN NENIȚCU.

~~~~~

Fragment.

*Me strînge haina cea de lut,
E ruptă 'n pept și 'n coaste,
Me strînge haina cea de lut,
Me doare, pare c'am crescut,
Me dor oasele toate.*

*Ah cum aș vré să me împac
Cu-a morții reci hotară;
Ah cum aș vré să me împac
Și haina—haina s'o desbrace,
Să nu mai simt porara.*

Maiu 1897.

MARIA CUNȚANU.

Anița.

Novelă localisată, după A. de Klinkowstroem

Amescori oamenii numese ușurătate de-a fi fericiți. Sînt natuiri, cari într'adevăr au acest rar talent. O astfel de natură era Anița. Și dacă omul o certă câteodată, ea se aședă pe treptele casei mătușii sale vîduvite, zîmbia și cînta ca o filomelă.

Anița eră copila orfană și mătușa ei o îngrijă ca o mamă adevărată. Anița nu mai eră mică, după cum lineau curtanii, ci ea creșcea și se desvoltă ca o svelță floare de primăvară. Mătușa ei nu-i mai putea suferi cîntecile și de această nesuferință se împărțășia și amicul ei, dl Păunescu.

— Nu vom puté nici odată să altuim în copila asta resfățată cugete mai serioase. Ea e săraca ca un soarece de primăvară și-apoi unui om sărac nu-i șede bine să fie pururea vesel, dice ea pe cînd el o secundă.

— Este o adevărată norocire, că mica mea soră se allă sub grija dtale doamnă. Mi-e teamă înse, că cugetele ei ușuratic se sînt prea adînc înrădăcinate în mintea ei. Închipuește-ți, că am audit-o în zilele trecute cîntînd cîntece de amor — de amor, da, de amor, doamnă Catinco. M'ai deboglibă foarte mult, dacă vei ține-o cât se poate de strict și în neimbuibare, căci Imbuibarea naște porniri pécatoase, aduce curse. Restul cuvintelor i s'a inecat în tuse.

— Da, da, cînd am observa toate, atunci am ave dese ocațiuni de-a ne folosi față cu ea de bunul simț ce-i păstrăm.

De-aici înainte Aniței i se interdiseră cîntecile; ba ea însăș nu mei doria să cînte. Căt îi permițea timpul, ședea afară la locul ei de predilecțiune și cosea, povestia și ridea cu vecinii. Din cînd în cînd se uită pe furis și roșind în catul al doilea la o fereastră după care se plecă un cap blond peste masa de scris. Ți după Ți fereastră eră deschisă și nori de fum de țigară se pierdeau în aer, apoi fluturau în jos bucăți de hîrtie pe cari le prindea copila și le păstră ca pe cele mai prețioase lucruri.

— Spune-mi odată Anișo, pentru ce ești tu pururea veselă? — o întrebă într-o Ți micul Niculiță, care locuia în odăe suterană dimpreună cu mama lui. Niculiță eră olog de ambe picioarele și folosia cîrghi.

— De ce să nu flu eu voioasă? Doară veți și tu căt e de frumos a fi în lume?

— Frumos? Dar ian arată-mi unde e frumos? — întrebă Niculiță cu ochi umeți.

— Ce întrebare! D'apoi aici și pretutindeni unde se vede cerul albastru și oameni pe cari li poți avé dragi.

— Dar ai tu Anișo oameni pe cari să-i poți avé dragi?

— Ce întrebare ce bună! Tu nu ai?

— Nu! Pe cine-aș puté avé eu drag?

Amă zîmbi: — Pe mine, de exemplu.

— Oh, doară tu ești fată!

Anița îl privi cu serioșitate și confusă Ți Țise: — Nu șciu ca asta să fie o piedecă.

— Se 'ntelege, doară un copil nu se va prinde cu o fată!

— Bine, bine, Niculiță, o să veți tu, că vorbești o prostie mare, mare.

— Nici odată! asigura el serbătoreșce și încet rădēmându-se pe cîrghi se aședă la picioarele ei.

— Povestește-mi ceva, căci mi s'a urit, — dice el.

Ea se uită apoi un moment în palida lui față și începî a-i povesti cum eră ea cînd umblă la școală, apoi alte nimicuri, ce eugetă că se potrivesc cu ascultătorul și vorbind astfel, fața ei se făcea roșie ca para focului. În decursul povestirii ea își clădiă castele aeriene, pe cari le înălță în înfinit și le pictă cu cele mai vii și mai tinerești colori ale închipuirii sale.

Băiatul o ascultă cu ochii căsați, uitându-și de toate miseriile din giurul lui, de locuința lor umedă și întunecată în care își petrecea zilele în chinuri și ca fărmeac de dulcea ei poveste, el se lăsă a fi purtat prin otare să Imbrace trista și goașa realitate a lumii cu frunzele roșietice ale arborelui pe care noi îl numim *fericire*.

— Și acestea toate, toate sînt adevărate, Anișo? — întrebă el după ce spiritala fată sfîrși povestea.

— Da! S'ar puté împlini toate într'o clipă!

— Tu, Anișo! — aceea înse tot n'o cred, că pe tine-er puté duce un prinț în țara dinelor?!

— De ce nu?

— Pentru că ar trebui să fii cu mult mai frumoasă.

— Copil nepriceput! — strigă ea: Ved până unde-ți ajunge mîntea.

— Hm, Anișo, eu am vedut nu de mult o femeie foarte frumoasă de ceară, ce sta după un geam la o prăvălie. Aceea arătă altcum decăt line; avea niște plete, auzi tu, niște plete pe lângă cari ale tale sînt numai călți.

Anișă erupse într'un ris cu hohot, de-o porniră lacrimile, și-apoi cîntă strofa primă dintr'o poezie de-a lui Alexandri:

Gîndul meu la tine zboară.
Ca o pare ușoară
Catră cuibu-i inverjit;
Și la sinul teu pîtrunde,
Ca un flutur, ce s'ascunde
Într'un leagăn înflorit.

Băiatul simți batjocura.

— Mergi la naiba, răsătat-o! — dîse el cu voce înaltă. Asta nu-i frumos de la tine Anișo. Nu vreau să

mai șciu de tine, — încheiă băiatul ridicându-se pe cărgi și cobori treptele.

— Niculiță, Niculiță, — strigă ea cu glas lîngșitor. Niculiță, vino, dar vino iară.

Băiatul înse s'a supărat reu și n'a voit s'asculte. Într'aceea, din catul al doile, se auzi din fereastră o voce bărbătească strigînd cu mînie: — Cînd va avé sfîrșit larma asta de tîrgoveți? Apoi s'auzi cum s'aruncă scaunele într'o parte și îndată după aceea s'apropie niște pași repezi pe trepte. Anișă se făcu palidă ca ceara și-și apăsă mîna pe piept. Pași se opriră la ușa catului prim și în acea clipă se auzi clopoțelul.

Cinci minute mai tîrziu strigă bucătăreasa pe fereastră: — Domnișă să pot-tească la doamna.

Anișă urmă, tremurînd, porunca primite. În antișambă deja auzi acea voce ciudată, ce-o auzise mai înaint' dîcînd: — Cu așa o larmă nu poate face omul nici un progres în lucru și dacă va merge tot așa, me ved silit a-mi schimbă cuar-turul.

Copila șciea, că mătusa ei pune mare preț pe doctorul Bujor, care de trei ani locu-ee în casele ei și plătiă regulat. Spaima deci o cuprinse și-i urca tot sîngele în obraji ei tineri.

— Auzi tu, ce dîce dl doctor? — strigă bătăna. De cîte ori ț-am inter-dîs eu larma? Te rog dle doctor iartă conturbarea a-aceasta, care, te asigur, că nu se va mai repezi nici o-đată. Nepoata mea are să ț se roage singură de iertare.

Mîncăciosul.

Anișă pierdută în gînduri, cu mînile încrucișate pe piept, sta fără de-a dîce un cuvînt, pe cînd doctorul Bujor, a cărui față eră încă roșie de agitare, se intoarse cătră ea.

Tinerul doctor întelniă adeseori pe Anișă cînd suiă treptele, înse totdeauna trecea cu iuteală pe lângă ea, salutându-o confus. Eră înainte cu un an cînd a întelnit-o la un picnic, ce l-a dat mătusa ei și a observat cu mirare, că mica copilă de odinioară s'a dezvoltat într'o tînără prea frumoasă. Deci mînia de mai înainte îl aduse într'o adevărată confusiune.

(Finea va urmă.)

MARIA.

Cum iubesc fetele noastre.

O comparație.

Prea puține mame poartă grija inimei fiului lor; toate știu din experiență că bărbatul e ingrât, că dragostea la dânsul, mai cu seamă dacă nu-i contrariată, nu ține mult, e lesne uitător și nici un sentiment neobișnuit n'are să-l robească toată viața. Ele se îngrijesc, în cele mai multe cazuri, să se menageze vanitatea lor; negreșit fiul care face fala și gloria familiei, va trebui să iee o fată cu avere, din părinți buni și cât de sus puși, ca prin tr'ênșii să-și creeze și el relații bune și o pozițiune învidiată. Afară de asta prea puțin le pasă lor de rest; aș vré să mi se arate șeece mame din societate, care să se fi învoit la căsătoria fiului lor cu o țerâncă, sau cu o orfană săracă, numai fiind că el o iubiă la nebunie, și n'ar fi fost fericit departe de dânsa. Nici chiar mama aceea, care n'are decât un băiat, pe care îl vede ca ochii din cap, nu-i capabilă de astfel de sacrificii.

Dar o fată bogată, frumoasă, dacă se îndrăgostește de un tânăr sărac, mama la urma urmelor, tot o înțelege, și se învoește, o mărită cu iubitul ei, îi dă avere, crează pozițiunea ginerelui ei, și caută să-i facă fericiți. Un ginere nu trăește bine cu soacra atunci, când ei i se pare că el nu trăește destul de bine cu flica sa, sau n'o face destul de fericită.

Prin urmare, de cine are mama mai multă grijă într'adevăr, e de fete; băeții până se însoară au eșit de sub aripa ei protectoare, pe când o fată a stat veșnic lângă dânsa, și nici o mișcare, nici o simțire, nici o primire a fetei mama n'a ignorat-o, a fost matoră la cei dintâi pași ai ei pe lume și în viață, a știut și mai mult a ghicit toate aspirațiile și iluziile sufletului ei tânăr, a primit cele dintâi suspine de dragoste ale copilei, și a fost confidenta aventurilor amoroase ale copilei, îndată ce a știut să conjuge verbul „iubire“.

Despre ce o vorba.

Introducția de mai sus n'are alt scop decât să mai arate și de astă dată, că în ceea ce privește grija mamelor, fetele au înticțitatea asupra fiilor.

Acum înse voiu lăsa pe mame și nu voi vorbi decât despre fete. Voiu să dau seamă cam în câte feluri ar puté fetele să conjuge verbul „iubire.“

A iubi, iubire.

Negreșit că acest verb are să fie conjugat de fiecare fată, după temperamentul, caracterul și în sensul ideilor pe care le-a primit de la educatorii ei, sau și le-a format singură.

Fata ușurică.

Sglobeie, nebnutatecă, iubesc pe toți care o complimentează și o măgulesc, pe toți cei frumoși, eleganți, care dansează bine, care au „usage du monde“ mă lasă să fie curtată de toți, primește bilete dulci, și chiar ceva mai mult, să fie sărutată între două val-

suri, se logodește și strică mereu, în sfârșit, are reputație nu tocmai recomandabilă; numai să audți pe prietenele și cunoscutele ei, cum o vorbesc când nu-i ea de față.

Ei bine! fata asta necuțetată, măritându-se, va fi cea mai bună femeie, dacă va găsi un bărbat, care să o înțeleagă și să știe cum să se poarte cu dânsa. El o va formă cum va voi, o va învăță să judece, să fie serioasă, și ea își va iubi profesorul până la ardoare. Va fi o mamă nepricepută înse duioasă. Dimpotrivă, dacă bărbatul se va neglija să se ocupe de ea, atunci fata ușurică va fi femeie necredincioasă, și nepăsătorul soț n'are să aștepte mult, până să-i crească două coarne.

Fata ouminte.

E totdeauna economă bună, ordonată și harnică Adesea e cea mai mare dintre copii, a crescut pe frățiorii ei mai mici, a ajutat pe mama la treburile casei, în sfârșit, a învățat să se devoteze, din anii cei mai frageți.

E așa de serioasă în societate, că nici nu îndrănește nimeni să-i facă ceea ce se chiamă curte, de și e simpatică și chiar frumoasă une-ori. Ca femeie va fi credincioasă, devotată, iubitoare, economă, mamă bună, gata la ori-ce sacrificii, cu toată ingratitudinea și nerecunoștința celor iubiți. Și totdeauna va fi înșelată de bărbatul ei — de și o să aibă multă prietenie pentru dânsa, — fiind că n'o să aibă a se teme, că îi va măsură tot ce aceeaș măsura.

Fata calculată.

Asta de obicei nu e frumoasă, cel puțin știe să se facă. Are toate armele cu care poate să cucerească bărbatul.

Se îmbracă bine, e instruită de salon, vorbește cu multă grație, dansează elegant și are unele ochiade și mișcări din corp, cari sfredelise inima. E foarte cuminte de față cu toată lumea. Dar nu disprețuește ceva ștângării mai pe la întuneric. Ține mult să aibă o reputație imaculată.

Idealul ei e să apuce un drăguț de bărbat, fie chiar și bôtrân, care s'o scalde în aur și beșug.

Negreșit bărbatul se va servi și de paravan, în dosul căruia... dar să ne oprim aici.

E egoistă, cheluitoare numai pentru plăcerile ei, neîndurătoare și tirană.

Fata inteligentă.

Fata inteligentă nu iubesc nici odată înfocat. Știmează, admiră, apreciază, dar nu iubesc.

Cel pe care îl va alege, trebuie să se potrivească în idei cu ea, să aibă calități frumoase, să fie inteligent ca și dânsa.

Va fi credincioasă, și o adevărată prietină pentru bărbatul ei. Dar... vai de el! de nu va fi astfel, precum l-a înțeles ea, căci după o desiluziune, ș-apoi alta, își perde stima ei, în curând adio și prietenie și așa mai departe.

Fata simțitoare.

Fata asta nu știe din viață decât florile, muzica, poeziile lui Alfred de Musset, romanele lui Georges Ohnet, Georges Sand, unei de Stael. Fata asta va iubi un tânăr frumos, elegant, pe cel dintâi care-i va întoarce capul. Și-l va iubi ca pe un idol, negândit, nejudecat, cu tot focul inimei ei, care nu-i decât iubire.

Nici odată nu va vedé defectele lui, nici odată

nu se va întrebă dacă o iubește, și va iubi orbește, el și va fi lumea ei, părinți, prieteni. Fără de el, nu va mai fi nimic pentru dânsa. Trădarea lui ar omorî-o și o omoară într'adevăr! Astfel de femei, mor esticoase.

Fata inteligentă și simțitoare.

E mărgăritarul rar, pe care nu-l poate mânji nimic, ori cât de înjositor ar fi. Nu găsec nimic cu ce s'o compar; astfel ar fi trebuit să fie un Dumnezeu, dacă ar există.

E inteligentă și-și dă seama de toate, nu iubește decât ce-i frumos și nobil, curat și înalt. Dar frumosul, nobilul și înaltul acela așa precum îl înțelege ea cu inteligența ei fină, și simțirea extrem de delicată, nu poate să existe, decât în mintea ei. Vai de dânsa, dacă își fixează dragostea asupra vre unui bărbat ori cât de inteligent și simțitor ar fi, nici odată nu va corespunde subtilităților și celor mai mici nuanțe ale inimei și creierului ei.

Ceea ce va iubi în bărbatul ei e binele pe care ea îl va face, încurajarea pe care i-o va da în momente de restriște, sfaturile bune pe care el le va urma și îi vor folosi, mângăierea care va alina durerile lui. Îndată înse ce el va fi nepăsător la toate astea, îndată ce va desprețui tot ceea ce inima ei cheltuește pentru dânsul, s'a sfârșit! e suferința care începe pentru dânsa. Și, ori ce, o mică neatenție, o privire nepăsătoare, poate involuntară, o mișcare de nimic, sunt niște lovituri de cuțite pentru inima ei.

E capabilă de cel mai mare devotament și rezistență ori cărei miserii materiale, dar foarte slabă și învinsă de ori-ce contrarietate morală.

Temperament nervos, care oțelită mereu poate s'o aducă la furie și chiar la nebunie.

Concluziune.

Domnișoarelor, feriti-ve de prea mare sensibilitate, dacă vreți să fiți fericite.

Laura Vampa.

Flori din țară.

— Amintiri la Alma. —

Cu florile 'n brațe ea pleacă spre vale,
Nici pietre, nici spinii n'opresc a sa cale;
Ea merge, și merge... apoi a ajuns
Castelul departe, 'n pădure, ascuns.

Cu Florile Doamnei, alese și dalbe,
Ce poate or face? cu stelele albe?
Albe, ca peru-i, de vânt despletit.
Sărmana bătrână! cu pas șovăit?

Miresele poartă cunună pe frunte:
Și mama culesse tot roze de munte.
Sau poate-i serbare? Și vase cu flori
S'agață 'ntre oaspeți, la prânz, dese-ori.

O damă! să-și sângere pictoare și mână,
S'adune buchete?! — Nu-i fapt de stăpână.
Veți hainele-i negre, veți chipu-i pălit;
Semne tot triste de om greu lovit.

La poartă s'oprește, ochiul își șterge,
Acum vede iarăși calea ce merge;
Se suie pe trepte, se urcă în sus,
Stringând tot mai tare comoara ce-adus.

În sala cea mare acum este-un an
Serbare de nuntă serbă un castelan.
Mireasa, o minune, frumoasă și jună,
El plin de iubire, iubire nebună.

Mireasa tot ride, Nici mama nu plânge
Când dice «adio» și 'n brațe își stringe
Unica copilă, ce pleacă acum
Prin lumea cea mare, dorită altcum.

•Mamuța mea dulce, tu nu ești bătrână,
Suie Hucegiul, colo, despre stâna.
Culege-mi o roșă de munte, de sus,
Trimite-mi-o 'n țara departe, l'Apus.

În parcul cu umbre stă mama, ceteșce.
Tot bune, frumoase copilă-i vesteșce.
Și soarele ride pe cerul senin.
Nu-i fremătă prin frunze: chiar riul e lin.

Lin inima-i saltă șurmează în șbor,
Gândul ce-o duce la fiică, cu dor.
O vede voioasă cum alina nu este:
•Doamne! dă-mi vecinic tot astfel de veste!

Copila-i s'arată cum cere o floare
Crescută pe munte, l'a patriei soare.
•Chiar astăzi voi merge pe stânci să culeg
De Florile Doamnei un mănunchiu întreg.

Dar iată o scrisă a fiicei sosește
Ce?... Cum?... Ea! Ea! moartă?... Răcnește...
D'atunci e bătrână, dar tot a mers sus:
•Flori din țară, grupas trimite l'Apus.

27 iulie 1896.

O MAMĂ.

Dr. George Popa.

Aradul, acest puternic centru cultural românesc, a pierdut pe unul din frunțașii sei, al cărui nume a fost bine cunoscut și în depărtări mai mari, căci ca diarist, ca funcționar bisericesc și ca deputat sinodal și congresual de o potrivă a fost la înălțimea chiemării sale.

George Popa, a cărui moarte o gelim acum, s'a născut la 1841, în satul românesc Cămpenii-de-jos, aproape de Băița, în comitatul Bihor. Tată-seu, Vasile, a fost preot gr. or. în aceeaș comună.

A început să studieze întău în școala românească din Băița, apoi în cea nemțească tot acolo. La Beiuș a făcut cursul gimnazial și la Oradea-mare a studiat la facultatea de drept, încheiându-și studiile la universitatea din Budapeșta.

Aici a început să colaboreze la diarul „Concordia”; mai apoi s'a dus la Viena, unde a fost primul redactor al diarului „Albina” înființat atunci. De acolo a venit la Oradea-mare, ocupând postul de referent în senatul școlar la consistoriul gr. or. român de aici.

Nu peste mult, fu strămutat în aceeași calitate la consistoriul din Arad, unde a petrecut cea mai frumoasă parte a vieții sale, lucrând cu zel și pricepere pentru înaintarea învățământului popular și făcând în același timp însuș doctoratul în legi la universitatea din Budapesta.

În timpul acesta a fost mai de multe ori deputat sinodal și congresual, totdeauna între cei dintâi, căci era un bărbat de știință și orator distins.

Pe terenul literaturii, afară de articolii sei politici, a debutat prin mai multe scrieri didactice, dintre cari cea mai de căpetenie este volumul „Merinde de școală”, un adevărat magazin de învățături folositoare.

În anii din urmă a început să slăbi, încât la sinodul din urmă abia se mai auzia ce vorbea. I s'a dat concediu pentru căutarea sănătății; în luna lui iunie s'a întors în satul nașcerii sale, unde a petrecut vr'o trei săptămâni, dar boala-i s'a înreutățit. Atunci fu dus la Viena, dar înesdar; abia peste 2—3 zile, la 4 iulie n., moartea miloasă i-a stins firul vieții. Fie-i țărina ușoară!

De la câmp. Secerișul, anotimpul atât de plăcut și dorit, e'n toiuul seu. De asta-dată inse n'a adus pretotindeni bucurie, căci roada în multe locuri e foarte slabă. Dar asta nu înpedecă tinerimea să se veselească. Orășenii ies la sate, să respire aer curat și să se bucure de frumusețile naturii. Acolo plimbările pe câmp și în grădini le ofer multe plăceri. Iată și cele două dame, ce ne înfășoșează ilustrațiunea noastră, tocmai vin de la câmp, unde au cules un mănunchiu de flori de câmp. Ce vesel au să povestească ele acasă la oraș, despre aceasta excursiune!

Mâncăciosul. E mare veselie la casă. Copiii s'au adunat din mai multe familii și fac o gălăgie ne mai pomenită. În urmă li se face masa și se pun la mâncare. Între toți, cel mai voinic la mâncare este Ion, care a adunat înaintea sa tot ce-a găsit bun și gustos. Ceialalți stau și se uimesc; inse lui nici că-i pasă, mănâncă pe 'ntrecute. Mâncăciosul!

LITERATURĂ și ARTE.

Șcrii literare. *Di Bonifaciu Florescu* din Bucureșci a scris „Istoria contemporană a României” care conține faptele istorice de la 1821 și până'n zilele noastre. — *Di I. C. Paușu*, profesor la școalele comerciale române din Brașov, a scos la lumină acolo o lucrare intitulată: „Curs complet de corespondență comercială, pentru școala de comerț și pentru particulari”. — *Di P. Dulfu* pregătește pentru tipar o culegere din lucrările sale apărute prin reviste.

Biografia lui Avram Iancu. În mijlocul luptelor politice, ne gândim atât de puțin la adunarea documentelor noastre istorice, încât nu avem deplină nici istoria mai nouă a noastră. Astfel ne lipsește încă o descriere sistematică a evenimentelor din 1848/9; ne lipsește o biografie a lui Avram Iancu, care a avut un rol atât de însemnat în acele evenimente. Cu bucurie am primit dar din Sibiu o broșură care vine a răspunde la aceasta trebuință și care poartă titlul: „Biografia lui Avram Iancu, de Iosif Sterca Șuluțiu de Cârpeniș”. Autorul, bine cunoscut publicului din lucrările sale precedente, privitoare aproape toate la Iancu și la mișcările conduse de acesta, ca prieten al lui Iancu, ca fost martor la multe din pornirile și fap-

tele aceuia, ne prezintă și de asta-dată o lectură din cele mai interesante, pe care n'o poți pune jos, până ce nu ai citit toată. Lucrarea sa este o oglindă fidelă a activității lui Iancu și ea atare pân' acuma e cea mai completă biografie a „regelui munților”, de care se vor servi toți cei ce mai târziu au să scrie biografia lui Iancu pe o seară mai întinsă. Pe pagina primă o ilustrație ne reprezintă pe Iancu călare, în teest alta ilustrație ne arată casa lui Iancu în Vidra, iar în sferșit se află portretul autorului. Prețul 50 cr. Din vînt se va întemeia o fundațiune cu numele Avram Iancu și administrată de Asociațiunea transilvană.

Biblioteca Teatrală. Societatea pentru crearea unui fond de teatru român, precum se știe, a inițiat publicarea unei „Biblioteci Teatrală”, sub auspiciile sale și în editura „Lăbrăriei N. Ciurcu din Brașov. Această publicațiune, salutată cu bucurie din toate părțile, are să răspundă le o necesitate mult simțită de societățile noastre de diletanți, punându-le la dispoziție piese potrivite, originale și traduceri ori localisări. Spre acest scop comitetul face apel la toți scriitorii de piese, oferindu-le și un mic onorar. Manuscrisurile sînt a se trimite dlui Virgil Onișiu, vicepresident al societății, director gimnazial în Brașov.

Concerte și reprezentații teatrale. *Corul vocal gr. or. din Oravița-română* va da la 1 august n., St. Ilie, o reprezentație teatrală și concert; se ve jucă „Rusaliile” vodvil într'un act, de V. Alexandri; în concert se vor cântă compoziții de Dima, Musicescu, Costescu și Vidu. În urmă va fi joc. — *Corul vocal gr. cat. din Oravița română* va arangia asemenea în 1 august, un concert, cu cântări de Vidu, Porumbescu, Costescu, Sequens și alții; apoi se va jucă comedia „Corona Moldovei” de V. Alexandri. În sferșit dans — *La Mureș-Sântimbru* tinerimea română de acolo și din Toțoiu va jucă în 1 august n. comedia „Drumul de fer” de Alexandri și canțoneta „Barbu Iutarul”. *La Brad* tinerimea de acolo și din giur au dat la 6/18 iulie un concert, cântând compoziții de Vidu, Dima și de alții; după concert bal.

GEENOU?

Hymen. *Di Victor Doca* și dșoara Lucia Poni, fiica dlui Petru Poni și al dnei Matilda Poni n. Cugler, s'au cununat la Iași în duminera trecută. — *Di Victor Ternoran*, din St. Lazar, absolvent de teologie al diecesei gr. cat. române de Oradea-mare, s'a logodit cu dșoara Ana Șfurlea, fiica dlui George Șfurlea, paroc gr. c. în Cehei. — *Di Teodor B. Neagoe* învățător gr. or. în Husasău, s'a incredințat cu dșoara Livia Florescu în Lugos.

Șcrii personale. *Di I. Kalinderu* va fi numit comisar general din partea României pentru expoziția universală din Paris, care se va ține la 1900. — *Di Alexandru Vlahuță*, distinsul nostru poet, funcționar la ministeriul de domenii al României, a fost trimis de guvernul român ca delegat la congresul internațional din Brusela al accidentelor muncii. — *Di Teodor Sandu*, căpitan c. și r. în pensie, ș-a testat averea de 10.000 fl. în acții, Asociațiunii transilvane, de a se creă stipendii învățăceilor de meseriași români. — *Di P. S. Aurelian* fostul prim-ministru al României, petrece vara la Tușnad. — *Di Edmond Cramoussel*, un renumit profesor francez, petrece de câteva zile la

Caransebeș, de unde face studii ethnografice despre poporul român. — *Di Ioan N. Roman*, cunoscutul poet și publicist, a fost promovată la universitatea din Brusele la gradul de doctor în drept.

Regele Carol către Români. Regele Carol a adresat poporațiunii din regatul României un foarte călduros manifest, prin care mulțumește tuturor pentru manifestările de simpatie cu privilegiul boalei prințului moștenitor, accentuând, că numai credința cu care iubitul se popor a încunajat dinastia, le-a putut ușura temerea în acele momente cumplite. Apoi încheie astfel: Adâncă și nemărginită este recunoștința, ce umple sufletul Meu, al Reginei și al Princessei Maria pentru aceste duioase și nenumărate mărturii de iubire; ele au stabilit între țară și tron legături noi și neperitoare. Cu toții eșim din această încercare întăriți, Țara mai încrezătoare în viitor, iar Eu mai mândru de poporul Meu, care în aceste zile de desnădăjduire Mi-a răsplătit munca întregei Mele vieți. Precum ne-au fost întrunite gândurile, asemenea ne întrunim acum rugile noastre, înălțându-le către pronia cerească pentru deplina însănoșare a Principelui moștenitor. Iar Eu, pătruns până în adâncul sufletului Meu de o nesfârșită grațitudine, nu voi încetă nici o zi de a chema binecuvântările cerului asupra scumpei noastre României și mult iubitului Meu popor. Castelul Peș, în iulie 1897. *Carol.*

Bancă românească în Oradea-mare. De mai mulți ani se discută în cercurile românești din orașul nostru înființarea unui institut de credit și economii în Oradea-mare, dar ideea încă nu s'a putut realiza. Acuma cauza a intrat într'un stadiu, care ne face să credem că realizarea nu va întârzi mult. În sâmbăta trecută s'a ținut o nouă convătuire, în care s'a decis unanim și cu mare însuflețire ca institutul să se formeze încă în anul acesta, cu numele de „Bihoreana” și cu un capital social de 200.000 fl., împărțit în 2000 de acții de câte 100 fl. Spre scopul acesta s'au trimis apeluri la frunzații din comitat și din părțile învecinate; iar după primirea răspunsurilor și aderențelor, se va ține o conferință, care va lua deciziuni definitive în privința înființării.

Adunarea generală a Asociațiunii transilvane se va ține anul acesta la Mediaș, în zilele de 27 și 28 august. Convocarea semnată de presidentul dl. I. M. Moldovan și de secretarul dl. V. Bologa s'a publicat dimpreună cu programa ședințelor. În aceasta adunare, comitetul central are să propună înființarea Casei Naționale în Sibiu, despre care scriserăm în nr. trecut. **Despărțământul Năsdre** se va întruni în adunare generală în comuna Sângeorgiu-român la 8 august, sub presiul vicarului dr. Ioan Pop; — **despărțământul Sighișorți** va ține adunare generală în comuna Daneș la 8 august sub presiul dlui D. Moldovan, notar dl. Z. Ganea; — **despărțământul Blaș** va avea adunarea sa generală în Blaș la 8 august, președinte Ioan German, secretar A. C. Comșa.

Petroori ca dans în Bihor. *La Chine:* tinerimea academică română din giurul Eriului arangiază la 5 august n. petrecere cu dans, în folosul bisericii române gr. c. de acolo. Comitetul arangiator e compus astfel: președinte Iosif Roman advocat în Oradea-mare, vicepreședinti George Farcaș advocat în Marghita și Ioan Clintoc preot în Chineș, cassar George Szilágyi preot în Bagomir, controlor I. Ludovic Baroși proprietar în

Pișcolt și Ioan Cinca preot în Hodișa, notar Ioan Cosma preot în Curtuiș, secretar Augustin Antal jr. preot în Vrtiș. — *La Braka* se va da în 8 august o petrecere cu dans în folosul bisericii de acolo; protectorul balului este vicarul Goldiș, dimpreună cu deputatul Iosif Telegdy.

În balon spre polul nordic. Nu e nici un an de când s'a întors Nansen, viteazul care, încredințându-și viața uriașelor blocuri de gheață călătoare, a ajuns la căte-va grade numai de ținta misterioasă și a îmbogățit enorm cunoștințele noastre despre această regiune; și ați un alt viteaz, tot din rasa nobilă a vikingilor, suedezul Andree apucă din nou drumul spre pol. Ceea-ce constituie însă originalitatea admirabilă a noiei expediții este că Andree nu se mai încearcă să răzbată printre munții de gheață ci să treacă peste ei, — cu balonul. Duminică la (29 iunie) Andree și-a făcut ascensiunea, de pe insula Danezilor, cea mai nordică din insula Spitzberg. Un vânt favorabil suflă spre pol, și balonul s'a îndrumat maiestros spre acest lin-de-siecle „pământ al fagăduinței”. Lumea întreagă însoțește cu urări de succes mândra îndrăzneală a aeronautului, lumea întreagă ar urmări-o cu interes, dacă întreprinderea aceasta ar fi de genul celor pe cari le poți urmări în toate fazele lor. Dar de acuma de sigur nu vor mai auzi de Andree și de tovarășii lui, Nils Strindberg și Frankel, decât când încoronați de succes, sau învinși de greutate se vor întoarce în climate mai blande — dacă vre-odată se vor întoarce și nu vor plăti cu o moarte groaznică, în vostiul fără margini al gheții. fapta lor trufașă Șcirea sosită tocmai acuma, ne spune că cutezătorul explorator a căzut victimă încredințării sale. La depărtare de o mie și o sută de chilometri, balonul a fost apucat de vifor și strivit cu desăvârșire. Andree și soții sei s'au prăbușit în valurile mării de gheață.

Poșta redacției.

Dna Horatamb G. Lecca. Cause tehnice ne-au silit s'o amânăm pentru unul din numerele viitoare.

Dna Smara. Ve mulțumim Anș publicat una în nr. trecut Celelalte vor urm pe rând.

Dna Laura Vampa. V'am trimis o scrisoare particulară.

Dna Ioan Nemtescu. Mulțumiri cordiale. Credem că ați primit numerele.

Orădie. Poesile au sosit. Credem că de acuma nainte vom avea mai mult spațiu.

Bujor. Se va publica, omițându-se „pravul călugărului”, care nu se poate admite în o revistă de familie. De ce nu semnați adevăratul nume?

Vambs. Copilării.

München. 3 marce și 60 de Pf.

Călin্দարul săptămânei.

Duminica a 7-după Rosali. Ev. dela Mateu, c. 9. gl. 6. a. inv. 7.

Ziua sept.	Călin্দարul vechiu	Călin্দ. nou	Sorele
Duminică 20	† St. Prof. Iosif	1. August. Petru	6 7 35
Luni 21	† Păr. Simeon și Ioan	2. Porțiancula	7 7 34
Mărti 22	† Muc. Maria Magdal.	3. August.	8 7 32
Mercuri 23	M. Prof. și Teof.	4. Dominica	10 7 30
Joi 24	Mart. Cristina	5. Ovsalđ	12 7 28
Vineri 25	† Adormirea S. Ana	6. (+) Sch. la față	14 7 26
Sâmbătă 26	Mart. Ermoiea	7. Ulrica	15 7 25

Proprietar, redactor răspunzător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ÁLDÁS NR. 296 b.)

CU TIPARUL LUI IOSIF LÁNG DE ORADEA-MARE.